

„Näitelawa“

===== Esimene =====

Eesti teatri-, kunsti- ja kirjanduseajakiri.

☼ ☼ ☼ ☼ ☼ ☼ Piltidega. ☼ ☼ ☼ ☼ ☼ ☼

Wastutawad toimetajad ja wäljaandjad: S. A. Parmi ja Johan Parmi.

===== Näitelawa ilmub kord nädalas. =====

Tellimise hind:

Aasta peale postiga	5 rbl. — kop.
¹ / ₂ " " "	3 " — "
¹ / ₄ " " "	1 " 60 "
Aasta peale postita	4 " 60 "
¹ / ₂ " " "	2 " 50 "
¹ / ₄ " " "	1 " 30 "

Kuulutuste hind:

1 lehekülg	20 rbl.
¹ / ₂ "	10 "
¹ / ₄ "	5 "
¹ / ₈ "	3 "
Nonpareille rida 5 kop. ¹ / ₈ lehek. laiuses.	
Aasta, poole aasta ja kuu aja kuulutuste hind kokku- leppimise teel.	

Üksik nummer 15 kop. — Adressi muutmise eest 20 kop.

„Näitelawa“ peale tellimisi wõetakse toimetuse kontoris Tallinnas, Harju uul. № 24, wastu.

„Näitelawa“ proowinumner saadetakse kahe 7-kopikalise postmargi eest koju kätte.

Kontor on awatud igal äripäewal kella 9 homm. kuni kell 6 õht. Pühapäewal, kella 12—2 lõunal.

Kõnetunnid igapäew, kella 12—2. l.

Liht- ja rahakirjade adr.: гop. Ревель, Редакция „Näitelawa“.

Таллиннас, Ваксааи шил, № 3. — Ревель, Воззавный бульварь № 3.

Enemene kestade (hülfsid) ja papitööde
mabrik Eestimaa.

Faberoskkestade (hülfsid) ja papitööde
mabrik

„Georgi“ Tallinnas
enne Tapal

asutatud 1897. a.

Hülfsid kui ka maispaberiraamatud,
kõige paremast Brantsuse riisipaberist, on
oma headuse ja puhtuse poolest laialt
tuntud.

„Georgi“ hülfsid ostes võib iga
ostja julge olla, et ta
hästi sorteeritud (ilma praagita) ja õige
arvu hülfsid karbit eest leiab.

Peale hülfside valmistatakse kõige uuem-
mat süsteemi valmistatavate abil kõik-
jugu papist ja kartongist asju, kõige
peenematest ilufarbikatest kuni kõige
lihtsamate kraamifarpideni ja lastideni
postifaadestuste jaoks.

Firma „Georgi“

Kõikjugu kunstilised päewapildid, nii ka

piltide

suurendamised

jaavad üksnes minu juures odavalt ja hästi valmistatud.

Kunstiikkudele ja näitlejatele teatud %.

Päemapiltneit Alex. Jurich.

Мүүн ja үүрин

kõiksugu näitemängude, divertissementide jne.
õhtude jaoks

parukaid, wärwisid

ja muud näojumestuse (grimmeerimise) tarwitusi.

Annab õpetusi ja juhatusi näojumes-
tuses, parukate ja wärwide pruukimises.

Woldemar Karo,

Tallinna Eesti teatri „Estonia“ näojumestaja.

Adr.: Teater „Estonia“, Tallinnas.

Walitsuse lubaga.

Kehra jaama ligidal, August Bahfeldi krundi peal

2-sel augustil 1909 a. pandakse

Anija karskuseseltsi poolt
Suur Rahwapidu

kontserti ja näitemänguga toime.

Näitemäng ja diwertissement Tallinna elukutseliste näitl. poolt hra Johani Parmi juhatusel ja kaastegewusel.

Eeskawa:

- I.
- 1) Muusika orkestri mäng hra J. Ploompuu juh.
  - 2) Ilulugemine hra N. N.
  - 3) Salmikute deklameerimine hra E. Omann.
  - 4) Naljakoñed hra N. N.
  - 5) Naljaettekanded hra Joh. Parmi

- II.
Näitemäng:
- „Julik herra“**
- Nali ühes waatuses. Hra Joh. Parmi juhatusel.

- 1) Muusikaorkestri mäng hra Joh. Ploompuu juh.
- 2) Ilulugemine hra N. N.
- 3) Salmikute deklameerimine hra E. Omann.

- 4) Naljakoñed hra N. N.
- 5) Tõtt ja nalja hra Joh. Parmi.

Lõpuks tants murul pidulistele priil. Pidulistele on einelaud ja karskusepuhwet.

Õnnerattas, Amori post, konfetti, õngitsemine j. n. e.

Piletite hinnad (ühes margim.): I pl. 45 kop., II pl. 30 kop., aiapilet 15 kop.

Wakatus kell 1/2 10unal. Eestseisus.

„Näitelawa“

Esimene

Eesti teatri-, kunsti- ja kirjanduseajakiri.

Piltidega.

Wastutawad toimetajad ja wäljaandjad S. A. Parmi ja Johan Parmi.

Sisu: Diana. P. Saconier'i jutustus (järg). Kroonika. Tõtt ja nalja. E. P. Karpow. Jakob Liiw. Elulugu. Häbiplekk L. Anzengruberi külaroman (järg). Divertissement: Kas tunned meest! (Jakob Liiw). Näitemängukursused. Kui lühikene oli päew . . . A. Ostrowski ja N. Solowjewi wiiewaatusline kurbmäng (järg). A. ja K. nali uhes waatuses (järg). Postikast. Pildid: E. P. Karpow. Jakob Liiw. Leinajad. Peitepilt.

Diana.

Prantluse kirjaniku P. Saconier'i jutustus.

(2. järg.)

„Muidugi teada,“ wastas see, „aga asi seisab selles, et krahw kaptenit juba ammu tunneb.“

„Kas ta Indias juba kaua on elanud?“

„Oh, ta on juba lapseaastalates siin. — Tema isa teenis Louis XVI. ajal merewäes; ta ei tahtnud aga tema all kauem teenida ja sellepärast sõitis ta oma wäikeste pojaga Indiasse. See endine wäikene poisike ongi see praegune krahw. Mis aga tema tütrese puutub, siis . . .“

„Kui wana tema tütar on?“

„Neljateistkümnepäevane!“

„Nii noor!“

„Noh, siinsed naisterahwad on juba neljateistkümnepäevase eluküpsed. — Noh, warstigi saate teda näha, sest teid on krahwi järele sõitmiseks nimetatud.“

„Kuidas, nimetatud?“

„Kas teie siis seda weel ei tea?“

„Kapten pole mulle midagi ütelnud.“

„Küll ta siis warstigi ütleb, ja homme teate teie krahwit rohkem kui meie keegi.“

Sellega lõppes jutustus. Ma läksin oma kaitse, ja leitnandi wahikord algas. Teade, et ma homme maale pidin minna, imestas ja rõemustas mind. Krahwi ja tema tütre lugu ei tulnud mul enam meelde. Nad on mulle sama wõerad, nagu mina nendelegi, ja wõib olla, et nad mind waewaks ei wõta tähelegi panna.

Õhtul andis kapten mulle teada, et ma krahwi järele pidada sõitma! Ma ootasin põnewalt hommikut ja magasin wäga rahutult. Juba päewa tõusu ajal andsin ma parema paadi walmistamiseks käskusi. Madrused, kes minu kaasa tuliwad, paniwad endile pühapäewaülikonnad selga, ka mina

E. P. Karpow.

tegin feda sama. — Nagu näha, wõttis leitnant, kellega ma enne maaleõitu jumalaga jätsin, minu rõemuft päris südamlilikult oja.

Kuus madrust oliwad sõudmas ja juba weerand tunni pärast wõisin ma maale astuda.

Esimeselt pilgust, mis ma linna peale heitsin, oli küllalt, et ilu, mis temast kuulnud olin, sugugi liialdatud polnud — toredad losjid oma paljusega, suurepäralised rohuajad lõunamaa kaswudega, andsiwad Calkuttale koguni suurepäralise wälimuse.

Krahwaft näis siia igast ilmakaarest kokku tulnud olewat. — Mida kaugemale ma läksin, jeda rohkem puutus mulle ka uudist silma.

Krahwi maja juurde jõudes arwasin ma ennaft suurepäralise eeskujuga tutvustanud olewat, kuid siiski pidin ma weel midagi rohkemat nägema. Elumaja, mida losjiks nimetati, näib minu meeleft praegugi nagu mõni tulewikuilma hoone olewat. Ta oli igasuguste lillede ja kujudega, karniifide ja joonistustega ilustatud, akende ees rippusiwad siidieesriided ja teenijad lehwitasiwad alati tuulelehwitajatega, mislābi õhk alati wārske hoiti. Lāwel tuli mulle walgetes rīetes bengallane wastu; kui ta minu tuleku pōhjust teada sai, jubatas ta mind aeda, kus ta mind seni oodata palus, kui ta peremehele minu tulekust pidi teatama. Mul polnud kuhugi rutata ja aed oli ka nii nõiduw ilus, et ma wōi kogu pāew siin ilma igawufetundeta oleksin wōinud oodata, Kaks mēaratut palmi warjasiwad oma lehtedega mind pāikese pōletawate kiirte eest, minu lāhedal seisis purtskaew, mida õitsewad jasminid ja lootuslilled piirasiwad. Siin lendasiwad ka linnud ning laulsiwad oma isejugustel heallitustel. Kāua ma siin joowastufes istujin, jeda ei tea ma ütelda, aga korrāga nāgin ma krahw Brockbruni oma ees seiswat.

Krahw nāitas oma wāljanāgemise pooleft wānem olewat, kui tema aastad teda esitasiwad. Minu poole pōoras ta kergel kumardusel ja sõnas ladufas Prantsuse keeles:

„Minu tütar tuleb kohe ja siis wōime ka minna!“

Krahwile jārgnesiwad neli orja palanquiniga (kanderaamiga) ja nendele jārgnesiwad kraamikandjad.

Nūūd astufime meie ranna poole, kus madrust meid paadis ootasiwad. Paadi pōhjale laotufime tepihisid ja tüüri juurde tõmmati telk, mis herraifeid pāikese pōletawate kiirete eest warjas. Minu kuus madrust asusiwad oma kohtadele.

Palanquine kandjad seisatasiwad, ja uudishimulikult ootasin ma krahwitütret wāljaastumist. — Ja ulatas temale kāe, ning nūūd wōisin ma kiide-

tud iludust nāha ning imestafin, imestafin sõna tõfifes mõttes.

Igāüks, kes korōki oma pilkufid mademoiselle Bockbruni peale oleks lastnud eksida, oleks kohe tunnistama pidanud, et neiu üliilus on. — Walkjad juukfed piirasiwad raamina tema ilust, korralikku otfaesist ning andsiwad sugawmustadele silmadele ilusa lāike ning ümbruse, tema jalad oliswad imewāikefed, nagu mõnel Hiina naisterahwal, keha šale ja painduw.

Kui wōerad oma kohtadel oliwad, andsin ma eemaleõitmisefks kaskufid, ning kiirelt lāhenefime meie „Dilōnale“, kus meie tulekut oodati. Laewalael filmasin ma kõige pealt Bergāse't, kes ennaft wōimalikult toredaste riidesse oli pannud. Neiu ega krahw ei pannud teda aga sugugi tāhele, waid lākjiwad kohe oma kajutitesse, ja mõne tunni pärast oli laew juba sõiduwalmis.

Rogu pāew oli kõrwetaw kuumus ja ainult õhtul, kui wilumaks lāks, ilmus krahw laewalaele. — Taewawōlwil šarasiwad miljonid tābed ning ka kuu pildus oma hōhedasi leekisid peegliwagufale weepinnale.

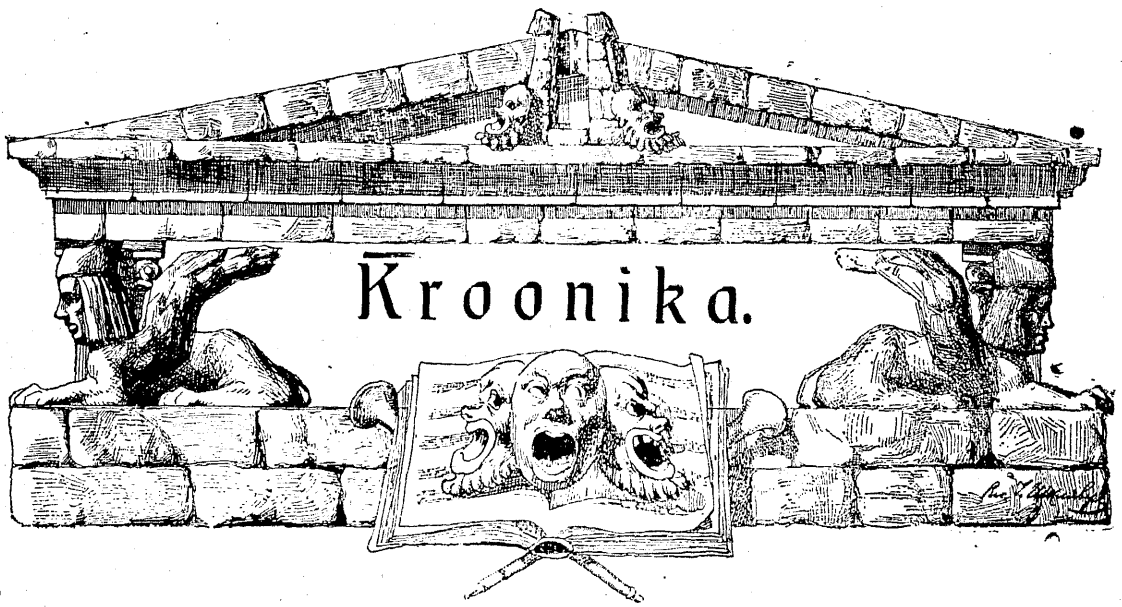
Laew liikus ilma suurema kārata edasi, ja ainult laewa edasiliikumisest tekkinud lained suudlesiwad ajuti plaksuwalt laewakūlgesid. Kōik muu oli wagune ja purjud ripnesiwad mastidel liikumalt. — Sarnastel õōdel tunneb inimene enese nende kāe — taewa mõetmatuse ja laia peeglišee weepinna wabel nii tūhise, tāhtsufeta olewat, nagu kunagi ennem.

Diana Bockbrun oli šohwaga laele kantud, mille peal ta praegugi pikutas. Šohwa kõrwal seisiwad kaks orja ning ootasiwad alandlikult tema kaskufid, kuid ta oli kohe nõiduw-luulelisesse õōsse uppunud ja nāis oma ümbruse unustanud olewat, kuna ta nagu hāāli, mis tema rinnas elasiwad, kuulatawalt aimas.

Ma olin kuulnud, et tema sūndimine emale surmaks saanud, ja nii wōis wāga wōimalik olla, et ema waim end taewawōlwil pilditas ja neiu nūūd emarmu jārele, mida ta iialgi maitsta polnud saanud, igatses — ja wōib olla, et mõnigi hāālitus sealt mõetmatuseft hingeliselt temale lāhenes.

Neiu oli wāga wiisakalt tagasihoidlik, kuna wana krahw, kes ilmas palju oli nāinud, kōikidega labkelt jutustas. Wiimati harjufime meie temaga nii āra, nagu oleks ta juba kuudewiisi laewa peal wiibinud.

(Jārgneb.)

Wäljamaalt.

San-Francisco. Hiljuti kanti siin Cesti feltsi poolt Mändmeisa „Neli päewa“ A. Freibergi juhatusel ette; asjaarmastajatena ilmufiwad hrad Kernof, Piik, Saarland, Marten, Freiberg, Met-falo, Sampson ja naiſter. Behn, Saarland, Raſt ja Katarina ja Anna Liim. Peale näitemängu oliwad weel ſegatoorilaulud hr. Laarmanni juhatusel. Iluſaſte ja waimuſtawalt kõlaſtiwad Abti ja Huber-Laarmanni laulud. -erb-

Leipzigist. Nagu „New. Tſw.“ kuuleb, ſaada Cesti helilooja R. Lobiase helitööd Leipzig muuſikariiſtadekaupluſe Leichardti kulul ilmuma.

Viarricist. Kadunud ilmatuulſa wiilikunſtniku Zarafatele auks ſeati nende päewade ſeſs Viarrici linnas, kus B. ſuri, kunſtniku kujuga mar-moriauſammas üles.

Pariffist. Kuulus kunſt tööde ſöber ja wälj-näitufe korraldaja hr. Uuer awab Pariſis lähemas tulewitus Wenemaa paremate kunſt tööde wäljanäitufe, milleſt kuulſamad kunſtnikud oſa wõ-tawad. Wäljanäitufi toetada aineliſelt Prantſufe ja Wene walitſufed.

Pariffist. Kuulus klawerikunſtnik Pade-rewſky on Prantſufe kõrge „aulegioni“ ordu ſaa-nud. Seni ajani oliwad ſelle au oſaliſed ainult kaks tähtſi klawerikunſtniku, nimelt — Liſzt ja Rubinstein.

Wenemaalt.

Peterburiffist. Keiſerliſkude teatrife peaproo-wid algawad juba auguſtikuul ja ſellesama kuu wiimastel päewadel atwataſſe ka hooaeg Oſtrowſki töödega.

Peterburiffist. Teaduſeakademia nõuſtogu on täielikumat Wene teatri ajalugu otſuſtanud koftu

ſeada. Nimetatud tööſt wõtawad paljud teaduſe-mehed ja kirjanikud oſa.

Warſchawiff. Kendes päewades ſuri Warſchawis Poolamaa tähtſam muuſikakunſtnik Sigis-mund Noſtowski 63 a. wanaduſes ära. Tema oli üle ilma kuulſa „Strakowiaki“ looja. 1881. a. kuni 1908. a. oli kadunud helilooja Warſchawi muuſikafeltſi direktor ja ühes ſellega ka Warſchawi muuſikainſtituti proffefſor.

Kodumaalt.

Tartuſt. „Wanemuine“ awas oma tänatuſe hooaja 5. juulil Hans Fiſcheri ja Joſef Tarno kolmeaatuſliſe naljamängu „Kongaiſa“ga, mida 19. korrati; 12. mängiti Ph. Langmann'i „Var-tel Turafelit“. Kui meie mitmeſugufed wahetufed, kahemõtteliſed kõnekäänud, ſõnademängu ſuuf arawõtmife ja muud wõimalikud näitelawalitſed jandid ühtekoftu ajame, ſiis ſaame umbes ſelle-ſarnaſe, nagu „Kongaiſa“ on. Rahju ainult, et liialduſ puudus, ſiis oleks ta weel janditſem olnud. Uute jõududena aſtuſiwad neiu Arens, Annuk ja Põdran ette. Neiu Annuk täitſ oma ülesannet, kui naitw majatütar, wõrdlemifi häſti. Sedasama wõitſ ka teiſte kohta ütelda. Mida aga ütlemata ei wõi jätta, on ſee, et pr. Aktleiſil ſugugi kohane oſa ei olnud ja tema nii ſiis ka haltwaſte mängis. -ns-

Tallinnalt. Harju wärawa mäele, kus iga-päew tallinnlaſtele kõifugu lõbu pakutakſe, on herra Guſtawſon, suurte kulude peale waatamata, jällegi mitmed paremad wäljamaa kunſtnikud laſtnud tulla. Praegu aſtuwad ſeal ette meelbi-wad lauljannad Melinda Marion, Roſe de Reville, Arnhoff ja Praaga teatri laul-janna Mitzi W arbi oma algupäraliſe eesſawaga, Dit Deal, kom. jongleur, ja Ding Dong,

muusikaline weiderdaja, on mõlemad oma kunstis kõrgemal tipul, ei puudu ka meile ju tuntud Wene-maa kuulsam naljahammas ja kupleelaulja hr. Aršifow-Surin. Magu kuuleme saada, Tallinna teatri operett kuni 27. Augustini oma etendusi toime panema. 2. augustil algada oma etteastetega Berliini parem naljahammas hr. Carl Bretschneider, kes omal ajal siin Tallinna ja Tartu Saksa teatrite näitejuht ja direktor oli.

— Magu kuuleme, olla hr. Jungholzil nõu lähemas tulewikus Tallinnas teatrikooli asutada. Kõiduwäärt etteõtte. Hr. Jungholz on tuntud näitekunstiteoria tundja, kes mõni aasta wäljamaal näitekunsti õppinud on. Soowime head õnne ja wäsimata jõudu. Paide Hans.

Tallinnast. Laupäewa õhtul oli „Bendorini“ ruumides heategewa otstarbega piduõhtu, mille puhas sissetulek tulewase lesknaieste wästastituse abiandmise seltsi heaks pidi minema. Kõik tegelased olivad hinnata.

Mis ettekannetesse puutub, siis oli Peteršoni ja Parni deklameerimine hea, neiu Saks'a lauludest meeldiv, „Andke mulle tagasi minu —“ rahwale wäga. Kõne oli weidi konarlik ja kohati kuulduš Wene murrat „saame olema“, „saame pidama“ jne. Koorilaulude ettekannet ei wõi just heaks nimetada. Piduist olivad suuremalt jaolt ainult tööliised osa wõtmas, kuna kodanlased ja meie haritlased sealt täieste puudusiwad.

— Laupäewal oli „Lootuses“ „rüüselajate“ wiimane õhtu tantsuga. Pühapäewal mitmekesise eeskawaga ja wähejel osawõtmisel pidu.

— „Estonia“ aiapidul oli pühapäewal osawõtmise õige wähen. Etteanded, peale üksikute wäljawõtete — head.

— Harjumäärawa mäele olivad pühapäewa õhtuks meie haritlased ja „tegelased“ kokku kogunud. Publikumi armuosalised näiswad neiu Arnhoff, esimene sobrette Mitzi Wardi, muusikanaaljataja Ding Dong ja humorist Aršifow-Surin olema. Laulumäng „Nahkhiir“ kanti farnaselt ette, nagu seda näha igatseti. Lõpuks oli saalis muusika ja aias

— oot—

„Клинь клиномъ вышибай!“

Üle ilma on haritud rahwal kindlaks pruugiks wõetud, et uut ajakirja mitte enne arwustuse alla ei wõeta, kui ilmunud uus ajakiri kõige wähem paar tuud juba on ilmunud ja oma sihti ja eeskawa ennast tutvustanud, kuna aga meil Geštis, kui weel esimene number kõigile kättegi ei ole jõudnud, ta peale juba palawalt tõrmi jookstatse ja teda tema esimestel elusammudel armuta soowitakse maha materdada. Nii teeb keegi täre arwustaja „Wirulases“ nr. 160 „Maafirjandus“ meie „Näitelawa“ nr. 1. siu kohta. Tema läbikõlmne pilkaw ja täre haaraw arwustufetrja-

fene on hulgani kirjamarfidega sepišetud. Wiist puudus tal tema tundmuse ja asjalikkude sõnade awaldamiseks tähti. Et ta ole, nii on ju lugu alati tähendatud lähitese filmaringiga ja taugelt mitte asjatundjate arwustajatega, kui enam sõnu ei ole, siis wõetakse küsimise ja õhtamismärgid api. Kui nüüd arwustaja juba küll on oma täredat ninatarkust pruukinud ja „Näitelawa“ siu kallal wasfinud, siis sõnab ta weel lõpuks: „Näitelawa“ wäärtuse üle ei wõi aga, kellel näitekunstist wähegi aimu on, „tahte arwamist olla“. Mis nende sõnadega täre arwustaja tahtis ütelda, jätame meie temale enesele seebida ja tähendame siin, et „Näitemängufurjused“ tähtsamate näitekunstiteadlaste, nimelt: Engeli, Lavateri Lesšingi, Rlajowski ja teiste ainetäre järele oleme tottu seadnud. Et ülestatähendatud teadlastel näitekunstis „aimu“ oli, seda tunnistawad nende üle ilma kuuljad tööd, aga kas ta „aimu“ on näitekunstis meie arwustajal, waat' see on alles küsimus, mis peale tarbetaw wastata on. Meie, kes üle kahetümne aasta näitemängus tegewad oleme olnud, palju aastaid elutuseliseid näitemängus praktikalist ja teorialitult hoopiga edasi püüdnud, tunnistame seda arwustust liig isiklikuks ja rutuliseks, aga mis ruttu ja järele mõtlemata saab sepišetud, sel on tingimata suurem jagu „roheline“ juures. Niijamuti anname ka nõu Teile tulewikus mitte nii järele mõtlemata sõnadega teiste kallale toomata, siis ärge pange ka mitte pahaks, kui Teile enesele tulewikus mõnikord meelchagust tehtakse.

„Wirulases“ nr. 162 „Geštis moodidest“ kirjeldab teegi D. P. lõpumeerus:

„Meie ajalooste, luuletajate, põllumeeste jne. hulgast leiti weel üks uus billettant — näitemängu-billettant; see saadeti tahets aastaks wäljamaale, see pidi asjale hinge sisse puhuma“ j.n.e.

Kelle pihta D. P. sihib, on igatihele arusaadaw, meie aga ütleme: isiklikult ei ole meil nimetatud näitemängu-billettandi wastu midagi, siiski asjalikust küljest peame tunnistama, kui nimetatud billettant kats aastat tähtsama wäljamaa näitekunstiteadlase juures juhatusi ja õpetust on saanud, sinna juurde weel tema ülitooli haridus, meie silmas on ta tuhandewõrra enam wäärt näitekunstitegewuses kui mõni siiserännanud näitekunstis alles roheline ninatark arwustaja, kes palumata ennast Geštis näitemängutegelaste etteotja seab.

Arwustajatele.

Ei oota mina, et sa kiidad
Mind ülistad maailma ees,
Ei karda, et weel peale liidad
Mull' sajatusi elu sees.

Su tarkused ja kriitikused
On minu meelest tühi tuul,
Su mahedamad meelitud
On nagu lumi suwekuul!

Mu waim siin wanaduse wangis
Weel andku tõe tunnistust,
Ta leekigu weel lumehanges
Mu isamaale palawust!

Adu Reinwald

Tõtt ja nalja.

Tuula linna kõrgem seltskond tegi otsuseks linnateatris krahw L. Tolstoi näitemängu „Hariduse wili“ ettefanda 15. juulil. Ka krahw Tolstoile oli kutsukaarti saadetud ja ta kui auwõeras näiteetendusele palutud.

Tund aega enne etendust ilmus linnateatri ette kelmise kasuga tugew külataat, seljas oli tal hall kalewist pluuse, niisamajugused püksid ja lihtsad koduwalmistatud säärtega saapad jalas. Wanamehe rind oli pita halli habemega kaetud, peas kandis ta nofaga nahtmütsi.

Jämeda kepi najale toetades awas wanamees teatri ukse ja hakkas pitalisise sammudega teatri parteri poole astuma.

Siin kästi wanameest seisatada. . .

— Ei, ei! külataat, kuhu topid ennaft, hiiüdis temale üks teatriteenijatest, täna on siin ainult suureb safsjad koos . . . emale, tagasi . . . teera kõrwale. . .

Eht wanamees küll weidi wastu põikles, siiski wõeti ta käest finni ja talutati ta teatrist wälja.

Witte wihasitades istus wanamees teatri ukse lähedale kiwi otse ja filmas Tuula linna suuri safsju, kes näiteetendusele ruttasiwad.

Seal sõitis teatri ette tore tõld, mille sees istis kõrgematest kubermanguwalitsuse ametnikudest wälja astus ja wanameest tähele pannes hiiüdis:

— Krahw, mis teie siin teete?

— Istun, wastas krahw naerunäoga, tahaksin küll oma näitemängu näitelawal näha saada, aga ei saa siise. . .

Muidugi oli kogemata juhtumine kofe kõrwale jaadetud ning krahw ise ja tema sõbrad naljatasiwad meel kaua selle juhtumise üle.

E. P. Karpow.

Ewtihi Pawlowitsch Karpow on üle ilma tuntud kui tähtsam meieaegne Wene rahwanäitemängude kirjanik, anderikas näitejuht ja wäsimata töömees Wene näitekunsti kultura põllul.

Karpow usub sügawalt teatri mõju sisse rahwa peale, ja see kindel usk paistab tema näitemängudest, juhtiwatest etendustest ja näitemängukursuste peal ettelugemistest silma, ta käib Ostrowski jälgedes; Ostrowski tööd on talle eeskujuks, niisama töötab ta ka oma õpilastega uemate, paremate Wene- ja wäljamaa näitemängude kallal. Palju aastaid oli Karpow Peterburi keiserliku teatri peanäitejuht, kuhu ta pärast lühikest waheaega jällegi on palutud.

Wene rahwateatrite paremale ja kõrgemale järjele tõstmises on Karpow siiasaadik peosa mänginud.

S. P.

Leinajad.

G. Kaubach'i pildi järel.

Jakob Liiv

sündis 16. weebruaril 1850. aastal Alatskiwil Weskirahwa talus, käis wallakoolis ja 1875. a. läks ta Kodawere kihelkonnakooli. 1880. aastal sai ta Wäike-Maarja kihelkonda Triigi-Awispea kooliõpetajaks ja pärast Pandiweresse; oli kord ka walla-kirjutaja. 1901. aastal jättis ta kooliõpetajameti maha ja asutas Wäike-Maarjas raamatukaupluse, mida ta praegu peab. Oli Jannseni „Eesti Postimehe“, „Meelelahutaja“, „Wirulase“, „Olewiku“ ja „Postimehe“ kaastööline. Tema sulest on ilmunud „Wiru kannel“ 3 annet; lugulaulud „Kõrbelõwi“, „Pühakuju“ ja „Waimudeorg“; jutud „Musti lell“, „Puujala Mats“ ja „Wihud“ (kahes andes). — Näitemängudest on ilmunud „Musti lell“, „Õnneotsijad“, „Kolmat aega wallawanem“, „Ordumeister“, „Halastaja õde“ ja „Pahased naabrid“. Hiljemal ajal on tema tööd koguna ilmuma hakanud ja 1906. a. ilmus tema kirjatööde I. anne.

Peterburis N—n. — Jällegi ilma nimeta. Ärge nõudke, mis wõimata.

A. L—ge. — Saatsime. Kiri.

Tartus J—n. — Kaarti saadame.

Pihkwas J. K—w. — Wõimata pruukida.

Чернова. Лом. Эср. Об-ва Образов. Wõimalikult täidame teie soowi. № 1. saatsime.

Tarwastus H. S. — Täname. Wiljandis hr. L. on juba selle tegewuse oma peale lahkeste wõtnud.

Rauges G—s. — Kiri käes. Mitmeid Teie poolt saadetusi saame pruukima. Täname.

San-Francisco Amerikas. — A. Fr. Täname!

Ehk kül mitmedki tõkked ees oodata on, siiski selle peale waatamata jääme oma sihile kindlaks. Terwiseid.

Tallinas A. A—n. — Parem on, kui suusõnal P—p. üle kõneleme.

„ M—m. — Täita wõimata.

Peitepilt.

Kus on selle weski peremees?

Mehisus.

Kui meest küll terve Kaspék suruks,
Ta siisgi weel ei lange puruks,
Kui eneses ta tunneb jõudu
Ja ülespoole püüdeks sõudu.

Jakob Liiv.

— Aga mispärast teda siia kutsuda, õpetaja herra, mispärast seda? — ütles haige kärisewal healel. — Mis temal siin teha on?

— Aga Herlinger, kas sina siis teda kord mitte enne surma näha ei soovi, ja mina arwan, et see igatahes parem on, kui tema sel ajal ka siin on.

— Noh, olgu ta sel ajal siin, aga siia jääda ta ei wõi, waid peale selle peab ta kohe jälle ära sõitma.

— Nüüd, Bartel, mine ja ütle inimestele, et nad kofku tuleksiwad, ja mina jagan peremehele jumalaarmu.

Teenija läks sõna lausumata wälja, õpetaja pööras ennast haige poole ja sõnas:

— Nüüd, Herlinger, arwan ma, et ja ette walmistatud oled, ja ma woin pühahduföömaaega sulle pakkuda.

Kui waimulik oma talitusega lõul oli, astusiwad inimesed tupp. Pastor pööras weel kord haige poole ja ütles:

— Soowin sulle kristlikku, alandlikku meelt, ja rahulikult wõib sa Jumala tahtmisele wastu minna, Jumala tahtmisele, kellel sinuga alati head mõtted on.

Peale selle õnnistas pastor kõiki toasolijaid ja sõitis ära. Seesama aeg lamaskas aga mõlder asemel nagu furnu ja kuulaskas ärasõitwa wantri müürinat. Kui kõik waikeks jäi, tõusis ta pikkamisi üles, kohendas oma patjafid ja toetas ennast nende peale. Temal oli nüüd palju kergem. Ta waatas ümber ja nägi, et ta jällegi üksi oli.

III.

Õh läks mööda. Westis olijal haigel wuimane ja Reindorferhofis sündinud lapsel esimene õh. Päew algas, ja nüüd oli weel waikeus walitsemas, harwa kuulskus! põefastikkudes lindude laulu ja tiiwade kahinat ja kellegi heal küsis:

— Linnufesed, kas teie weel ärganud polegi?

See oli Reindorfer. — Nõemfalg pilgutaskas ta filmi, waatas kahwatu taewa poole ja õhkas sügawalt, kui ta ütles:

— Ah, kui fena hommik, kui ilus on üffinda Jumala loodusel olla! Aga warsti kutsutakse sind sõõma ja siis oled sa jällegi nende hulgas! — Ta nägu kurwenes, piipu suhu pannes keeras ta ümber, et läbi kõõgi minna ja tupp astuda. Ütse juures seisatas ta — haige kõhatas, ta ei maganud, ja laps hakkas nutma. Tema käed kiskusiwad wiha pärast rufikasse, kuna ifegi pisarad filmadesse ilmuksiwad. Ta keeras näo kõrwale.

— Küll aga fufab! — tähendas teenija.

Ta wõttis piibu suust ja astus tupp. Naine filmitses teda ofalt, ta ei oodanud temalt terwitust ega julgenud seda ka ife teha. — Kui mees tupp astus, siis wõttis ta afna juures istet, waatas oma faapaotfafid ja algas ilma pikema seletufeta:

— Mina olen juba wana ja ka fina pole noor, meile ei sünnita kõra ega müra suurt rõemu, ja jeda pole meil fugugi waja: kui last kirikusse

ristimisele wiita, siis äratask see tähelepanemist, ja jeda ei soowi ma mitte. Kui ma dieti arwan, siis sõidab õpetaja täna weel meilt mööda mõldri juurde, mina ootan siis tema tagafifõitu, palun teda fisse astuda ja last ära ristida. Küllaliski pole peale waderite ega teiste tarwilikkude inimeste waja siia kutsuda ja siis lähed kõik waikeft mööda. Nuttamist wõiffime sellega seletada, et laps haiglane on. — Ta waatas alt kulmu naise peale ja liiskas juurde: — Sellega pole meie mitte waletanud, aga tõde oleme meie ometigi weibike warjata fuitnud.

— Tee, kuidas tahad, aga ma soowiffin sulle falaja midagi ütelda, kuid ja istud ju nii wäga kauge!

Peremees tõusis üles ja astus temale wähe lähemale.

— Ma loodan, et sul selle wastu midagi ei ole, aga minule oleks see wäga meeldiw ja troost minu õnnetusel, kui sa lapse, kui ta suuremaks kaswab, kloostriske lubaffid panna. Seal faaks tema kristlikus waimus kaswatatud ja pärast wõifski tema kloostriske jääda. Seal oleks temal kõhane olla, ja wõib olla, et Jumal minule kui ka temale siis tema fündimise algatuse andeks annaks!

Ta rääkis paluwalandikult.

— Ära ole rumal, tema pole minu laps ja minul pole mitte waja tema eest feista; waga-duft ei faada aga mitte kellelegi õpetada! Kui tema jeal üles kaswab ja temale farnane elufeifus ei meeldi, mis siis teha? Kui afi ka nii oleks, et see elufeifus temale meeldib, fiffiski ei lubaks ma jeda mitte. Sa arwad, kui sa selle lapse, mida mina heanreelega fallida ei wõi, ära faadaffid, et sa siis tema warsti unustaffid, aga pea meeles, et ja sellega oma häbi weel mitte ei pese. Paremp püüa kõife unustada, kõige pealt aga oma lapse majast faatmise mõiet, ja fujuta omale ette, et kõik oleks nagu ennegi heas korras, ning jäta laps majasse oma filmade alla!

— Sündigu nii, kuidas fina soowid! — ütles naine alandlikult.

— Nii siis, on meie jutt ofas ja sul pole enam midagi ütelda?

Oma kolmekümne kahelja eluaasta peale waatanata oli Reindorferi naine ifkagi weel ilus, ja ta ife teadis ka jeda wäga hästi. Ta oli kuulnud ifegi ütelfust, kus teatati, et tema ilufaste nutta ofata. — Reindorfer seifis ifka weel tema woodi juures ja kui ta minema tahtis hakata, siis wõttis naine, kes teadis, et fümmituseajalised piinad mitte jeda inetuks ei olnud teinud, mõlema käega mehe kätetst finni, püüdis jeda ligemale tõmmata ja soowis, et mees kord tema peale waatafs, ning ütles paluwal healel:

— Soofep, kallis Soofep!

Reindorfer fiskus ennast lasti ja ütles:

— Olgu siis! Et tülide ja juttude eest ära hoida, ei taha mina mingifugust muudatust ette wõtta, kui ja aga jeda loodad, et meie wahelkord farnafets

muutub, nagu ta ennem oli, siis effid ja suureste -- see on igaweste kadunud!

Ta keeras ümber ja lahtus, uks wajus finni ja tema sammude kõla suri kaugusesse!

Istuma tõusnud naisterahwas wajus uueste patjadele ja lamab siin weidi nagu surnu. Wäsinult surus ta oma silmad finni ja igatses, et nad enam endid ei awastski.

Kiirel sõidul lähenes wanter möldri suise juhkimisel, ja temas istusiwad pastor ning notarius. Reindorfer ruttas wantrile wastu ja kumardas. Hobused peeti finni, ja pastor sõnas:

— Tere, Reindorfer, kui sul midagi waja on, siis tee lühedalt, weil on wähe aega?

Reindorfer jutustas oma loo ära, pastor lubas tulla, ja wanter weeres edasi.

Wõis mõni tund mööda olla läinud. Reindorfer oli oma kahe lapse ja tödmehega heinamaal, kui keegi heal, mis teda kohkuma pani ja erutama kippus, sõnas:

— Tere, Reindorfer, jõudu!

Ta tõstis oma pilgu üles ja nägi, et teisel pool aeda korratud linnalaeritides mees seis. Wana soldatimüts, mis teise kõrwa peale wiltu oli wajutatud, laskis temas endist soldatit aimata. Ta oli arwatawaste kolmekümneaastane, aga tema kõhnetus muutis teda nooremaks. Mustad juuksed langeiwad korratute kähwaras saltadena alla otjastisele ja suured pruunid silmad watasiwad wäljakutsuwalt. Tema otjekohese nina all oli mokahabe ja selle ühte poolt keeras ta praegu näppude wahel.

Reindorfer ei wastanud tema terwituse peale, waid ütles:

— Sa kõlwatu oled juba jällegi siin!

Soldat naeratas.

— Ma arwan, et see mitte paha ei tee, kui sa minuga weidi wiisakamalt ümber käiffid, sest keegi ei wõi ju arwata, mis kõit weel juhtuda wõib. Mind sai kiirelt linnast wälja kutsutud, ja kui weskki minule jääb, siis peakfime meie õiguse pärafi nagu naabrid ja head sõbrad elama.

Reindorfer pööras temale selja ja tõstas edasi. Soldatil oli weidi halb ja erutatult hakkas ta oma mokahabet weel ägedamine keerutama. Tema wäljakutsuw waade ja awatud suu andfiwad temale eemaletõufawa wälimuse. Weidi aja pärafi sõnas ta:

— On see tõsi, mis ma kuulnud olen, et teil hiljuti peret juurde on tulnud?

Üheainsa energialise tõmbega liikus reha tema peos, tuna sõrmed selle wart tramplikult surusiwad ja tema filmade ees kõif mustaks läks, aga ta jõudis ennafi taljutada ja ta heitis soldati peale pilgu, mis ka langenud inimesesse mõeduma pidi ja teotajale ütles: — Ma elan teotuse üle aga find ma ei unusta!

Soldat sammus pikkamisi weskki poole. Ka fiin oliwad kõif afnad taetud ja õpetaja ning notarius oliwad juba ammugi fiin. Notarius oli lühitefe kaswuga, musta ülikonna ja prillidega mees.

Tuppa astudes pani ta oma pafi laua peale, wõitis prillid etewaatlifult nina pealt ära, puhastas ninarättituga hoollega puhtaks ja pani nad toofi sisse. Kõife seda tegi tema, nagu oleks temal aega küllalt, mitte rutates. Kui ta kõigea walmis oli, wast siis astus ta haige juurde ja sõnas:

— Roh, peremees, kuidas elad?

— Tänan küsimast, ma olen weidi parem.

— Aga Herlinger, kas sa tunned mind?

— Muidugi, ieie olete herra notarius.

— Aga tead sa, mispärafi ma fiin olen?

— Eh — eh — hee! Imelik küsimus — mis teie täna fiin olete? — Täna saab ju minu ja Katharina Weningeri laulatus olema!

Notarius heitis õpetaja peale kiire pilgu. Wiimane astus haige lähemale ja sõnas:

— Herlinger, mis sa räägid! Katharina Weninger on ju ammugi surnud?

— Ja ja, ta on surnud, aga kuidas meie fiis nüüd sellega hakkama saame?

— Aga sa ütlesid mulle ju eila, et sa oma waranduse, weskki ja nõnda edasi oma poja Floriani nime peale tahad kirjutada, tuleta hästi meelde!

— Ja ja, et Florianile minu nimi ja warandus kinnitada.

— See on hea!

— Siis on see fiinu soow ja tahtmine? — küffis notarius kiirelt.

— Jah, see on minu tahtmine.

— Austatud õpetaja herra, meie peame ruttama, ta wõib warsti mõistuse kaotada, ja fiis pole enam midagi teda. — Nüüd oleks mul aga ühte tunnistajat waja olewat.

Õpetaja astus ufke juurde.

— Bartel! — hüüdis tema. — Jookse kohe naabri juurde ja palu teda, et ta wiibimata fiia tuleks!

See ruttas minema.

— Uluk pastor! — tähendas notarius, — see on hea, et mul kõif paberid walmis on, juba minewal aastal saiwad nad tehtud ja senikaua seifiwad nad minu käes hoiu all, kui isa ja poja wahel asi fangefaelsufe pärafi pooleli oli. Nüüd pole midagi muud, kui ainult allakirjutus tarmis, peats aga mölder senikaua mõistufe juures olema.

— Ma loodan seda, — sõnas õpetaja, ja kohe pööras ta küsimisega haige poole:

— Roh Herlinger, kuidas sa tunned olewat?

— Mul on hea, wäga hea!

Üks awanes ja ühes tödmehega astus kohkunud naaber Gluhuber tuppa. Tema juuksed oliwad jastis, käd sauesed, mida ta põlle külge pühkis.

— Siin ma olen, õpetaja herra! Bartel ütles, et aeg kiir olla, ja ma tuln jookstes!

— Gluhuber, see on wäga hea, weil on find waja. See on üks kõif, kuidas sa riides oled. Weil on möldri testamendi tegemise tunnistajat waja, kas teie ei wõiks mitte tunnistajaks olla?

— Divertissement. —

Jakob Liiv.

Kas tunned meest!

*Kas tunned meest, kes koiduajal
ju wara tõuseb woodi seest,
ja lahkel linnulaulu kajal
teeb lauldes palwet pere eest?
Kes õhtuehal, koiduwalgel
ja ala uute tööde algel
ka kutsub abiks Jumalat.*

*

*Kas tunned meest, kes iga iwa
käest külwab maha palwega,
ja põllult higis korjab kiwa,
et enam sigiwaks saaks maa?
Kes õnnistust küll palub taewast,
kuid üksi omast tööst ja waewast
siin waikselt püüab elada.*

*

Kas tunned meest, kel kübar pihus,
 käed ristis, seisab põllu ees?
 Tal päewawäsimus küll ihus,
 kuid rõem ja tänu südames.
 Siin waikset hingerahu maitseb,
 mis teda murede eest kaitseb . . .
 On waba wabas looduses.

*

Kas tunned meest, kes rahus asub
 nii halwas majas, madalas,
 ja kannatlikult ära tasub,
 mis seadus, kohus pärimas?
 Kes hingepõhjast põlgab kurja,
 ei sajata kui töö lä'eb nurja,
 waid algab uue usuga.

*

Kas tunned meest, kes pahnas, põhus
 end elu wastu walmistas,
 kel lapsena küll kõlgas kõhus,
 nüüd priskeste on elamas?
 Tal pole wõerast abi ligi,
 kõik, mis ta osa, oma higi
 ja raske waewa kallim palk.

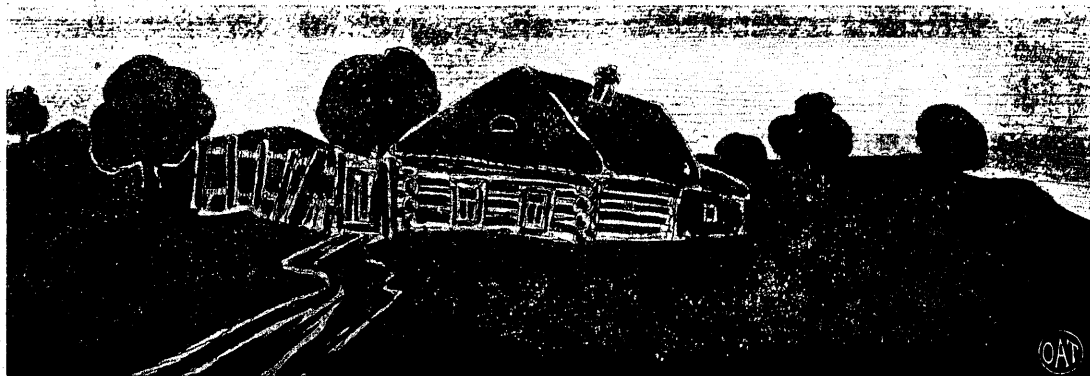
*

Kas tunned meest, kes oma wiga
 ei taha palju kaebada?
 Tal osaks on pikk eluiga;
 ta terve ihu, hingega;
 ta põldu haris eluaja,
 sealt wõttis, mis tal eluks waja,
 jäi armsaks lapseks loodusel'.

*

Kas tunned meest, kel elueha
 wõib nurinata kustuda
 ja kelle kirstupandud keha
 aupärjad kord ei ülenda? . . .
 Nii kaob ja unub nagu wari,
 kui warrelt langew walmis mari
 üks wana Eesti talutaat.

Jakob Liiv.

Näitemängu ajalugu.

Ruigi praegu veel kabtlanē on, kuſt nimelt kultura arenema hakkas, kas Niilule kallastelt, Pta orgudelt wõi Eufraati luhtadelt, ſiiski wõime kindlaste ütelda, et eſimeſed kulturaküired hommiku poolt tuliwad, kus inimestehäll pidi olema, ja nii peame meie ka näitemängu ajalugu juureldes oma pilgud hommiku poole pöörama.

Dagu keeleline, etnografialine mytholoogiline (jumalatekirjeldus) ja ajalooline uurimine tõendab, on hiinlaſed kõige wanem kulturarahwas; kuigi ſiin iſewalitſuline kord juba ammu, wanal hallil ajal peremehenes, ſiiski leiame ſiit näitemängu hälli. Wabalt on hiinlaſte draama edenenu, kuid õnnetuſeks on ſelles draamas liig palju wälif efekti ja tühjuſt ning nalja. Nende kirjandufes on määratul arwul teatriliſi ettekandeid, aga ſiiski astub nende näitekirjandus lapsesammufid. Nende teatrid pole muud kui libifad kuurialufed, näitlejad määriwad oma näguſid pakſult igafuguste wärwidega, orkeſter on unifoniline (übehääleline) ja näitelawalikufſt ſiſefeadeſt pole mingifugufſt juttu. Kui ukſe awamiſt waja, ſiis teeb näitleja käega ſarnaſe liigutuſe, nagu awaks ta uſt, ja wägimebe jalaliigutuſeſt peab waataja arwama, et hobuſe ſelga iſtutakſe — ſee kõik on praegufel ajal, kus dämönite (kuriwaim) ja tontide ning ajalooliſte ſündmuſte awaldamiſes higistatakſe — kuna kõige ſelle ettetoimine põrguliku lärmiga kaafa harmoniſeerib. Daguf Lays tähen-dab, on aga kõige wiimafel ajal Hiina näitemäng hiiglaſammufid teinud, olla igas juuresmas linnas oma teater ja riided, ning näitlejate mimikad olla ofte juurepäraliſed.

Dramatikaliſed etendufed, milledes ſuuremalt jaolt piecēde (näiteettekanded) iſeloom lauludega kehanes, oliwad hiinlaſtel juba wäga wara tuntud ja juba ligi 1800 aastat enne Kriſtuſt oliwad nad ülemaaliſed. Iſeäranis õitſwal järjel oliwad dramatikaliſed ettekanded 1280.—1368. aastani peale Kriſtuſt Ven'i walitſufe ajal. Wana kogu, mis järgmiſt pealkirja „Sada teatriliſt ettekannet“ kandis, oli weel kuni kõige hilifema ajani tarwitufel. Nende ſiſu on realeluſt wõetud ja nende ſees pole midagi tõfiſt dramatikaliſt. Meie leiame nendes kurbafid ja rõemſaid piltifiid ärieluſt, ja ſee on kõik, kuid iluſalt on need ärieluliſed wäljawõtted joonifſtatud, ſeda ei ſaa keegi ſalata. Niifugune on ka draamakirjaniku Ki-Kiun-thian töö, mis pealkirja „Tſhao-ſchi-ku-öl“ (Tſcho perekenna waenelaps) kannab ja mille ſiſu Voltaire oma draamas „L'arphelin de Chine“, millega ta ennaſt jeſuidi Prémare ümberpanekus on tutwuf-tanud, tarwitas. Teiſes draamas „Caewalik ilm“ on peaaegu ſeſamafugune ſiſu, kui „Hamletiki“. Rahjuks puudub nendes draamades aga kunſtiline wäärtus, piinlik motiweerimine ja üleüldſe ſuudab ſiin prooſaline keeleilu ainult kõige pathofiſemates kohtades — ſalmikujule üle minnes — oma juuruſt ja wägewuſt näidata. Nende näitemängufid kategorialiſelt eraldada on peaaegu wõimata, tihti on nad romanifiſelt buddhiſtiſed, mis ennaſt ſee aeg Hiinas kõige närufemalt awaldas, ja kõige paremaks näidendiks wõiks waſt „Pi-pa-ki“ (Häälikute ajalugu) pidada. Kõige tuntawam hiinlaſte draama „Hocitan-ki“ mis 1350. aastate ümber ilmus, oleks ka nende draamade ehe olewat, mida aga wäga häſti ka ſenſaſionnäidendiks wõiks nimetada, ſeſt et ta kriminalroma-

nideft kokku on seatud. Wägilafena astub fiin keegi naisterahwas Hai=Cang ette; et ta wane=mad waefed on, fiis hakkab ta esmalt kufagil lauljaks ja päraft tantfijaks, kuna ta päraft kuulfa ifanda Ma ahikaas on, kellele ta ka poja sünni=tab. Ma esimene naine kihwtitab kirjaniku Tiao abiga oma mehe ära ja tahab ka Hai=Cang'i kihwti=tada, wõtab tema lapfe ära, et oma mehe wa=randuift omandada, lükkab mehetapmife jüü Hai=Cang'i peale, kes efimesel kohtupidamifel süüdlafeks, aga teifel — süütaks tunnistatakse.

Davis tähendab, et hiinlastel ligi kaksjada draa=maliste wäljaannete kogu on, kuna Bafen kinnitab, et 1260.—1333. aastani peale Kristuft Hiinas 81 draamakirjanikku on olnud, kes üleüldife 564 ettekannet on sepifsenud. Hiljuti tähendas haritud hiinlane kindral Tscheng=Ki=Cong oma prantsufekeel=ses kirjatöös „Le théâtre Chinois“ muu seas järgmift: „Prantsufe teater on kahtlematalt rohkem edenenud kui Hiina oma, aga meie oma on wa=nem, meil oliwad fiis juba näitlejad olemas, kui Prantsufemaal veel näitemänguift aimugi ei olnud. Meie näitemäng on aga veel minewiku wangis=tufes ja ei kumarda uemate moodide alla. Meie näitlejaid ei õpetata mitte akademiates deklameerima ja näitlejannaifid meil fuguigi ei ole, waid nende kohufeid täidawad poifikefed ja nooredmehed. Meie teater läheb inimeste kombeõpetufe peale wälja ja kunagi pole seal midagi naeruwäärilift, nagu Prantsufe näitelawal.“

Jaapanis on näitekunst peaaegu niifama wana kui Hiinaski. Algufel oli fiin ufuliste ifjuga laulumängude ettekandmine moodis ja kõigiti oli nende ettekanne Hiina omaga ühine, aga Jaapani dramatikaliifelt kirjandufeft on meil peaaegu wõimata rääkida, feft kõik ennemuiftfed rahwateatrite kohad on „Sjhibai=i“ (rohuga kaetud), nagu jaapanlased neid nimetawad, ja muinasaegfeft draamakirjandu=feft on ainult riismed järel. Muinasaegfed eten=dufed oliwad aafatel ja nurmedel. Efimene teater ehitati Jaapanis 1264. a. peale Kristuft kellegi Sa=ruwaka Kanjabura poolt Wedo's ja teine kellegi naisterahwa Oknei Kabuki poolt 1467. aastal Kyotos. Haritud ja jõukad jaapanlased loewad teatriskäimift oma kohta alandawaks ning lafewad oma kodus teatrietenduifi toime panna. Alam rah=was on aga etendustega, mis küll piinlik=pikad on, feft need kestawad terwelt 12 tundi, enam=wähem rahul. Dramatikaliifed ettekanded pole midagi muud, kui elawate piltide feeriad. Core=

damad oliwad dialogid, ooperid ja melodraamad. Alles XVI. aastafajal hakati Jaapanis näitemängu ja kirjandufe peale tõfjemalt waatama. Ajalugu näitab, et Jaapanis ligi 1000 aastat enne juba ooperid, nõndanimetatud „Nõ“, olemas oliwad, kui Europas näitemäng, ja 586. a. p. Kr. kirjutas Jaa=pani kirjanik ja muufikamees Hada Kawakatsu 33 muufikalift draamat. „Nõ“ eralnewad teistef draamaliifefst sünnitufefst selle pooleft, et nendes lühi=kefed mythologicalifed ettekanded peitunewad. Wa=nadeft lyrika=dramatikaliifefst näidenditeft mängib kõige suuremat rolli ja teenib kõige rohkem kiituft Ono=no=Otsu näidend „Takafagano Utai“ (Takafa=gano männiku abikaas). Teine ilufam näidend on „Hafchi=no Ki“ (kiratfewad puud). Üleüldife on Jaapani näitelawaline tegewus alles arenemifel, aga uuema Europa kultura mõjul astub ta edu=rikkaid sammufid.

Indiasfe astudes püüab meid magialine pool=hämarus, nõidufeilm täis imelikka tagailma ilmu=tufi. Wäikene õrnabingeline fantasia wõrfub fiin wäge=waks kehaks, kelle aju kõige wõimatumaid sünnitufi ilma faadab. — Kui indulaste eepos theologia all ägab, kui meie seal midagi leiame, mis pea=põõrituft efitab ja meie õrnemaid tundeid rüwetama kipub, fiis on jälle nende draamadega meie ees luuleline lilleaed awanemas, millede puhmastikud ja lilled küll weidi exotikalifelt (wõeraskliimalifelt) lõhnawad ja hülgawad, aga ometigi jalutawad seal lilleaias inimesed, kellede südames needfama=fed tunded ja kired elawad, mis meiteski — ini=mesed, kelledega meil aadetes, rõemudes ja mure=des midagi ühifst on. India draamade alusmüüriks on armastus, mida fiin aga nii leegilifelt, nii soo=jadel sõnadel ja nii füdamilikult, kirglijemalt puhas=tel tunnetel kujutatakse, nagu seda ükski teine muinastuule ei tunne. Nendes draamades elab nii imeõrn fantaifiline tunne ja ilma ühegi musta piifa=rata armastus. India drama, kui meie seda oma sõnadel ütleme — emancipeerih metafifikalistes ühe=külgjustes kuni teatud piirini, wõtab fiis muifjen=diifi üleloomulikkufefst ja tuleb lõpuks inimeste tun=dewalda sellel teel tagafi, et ta kõike ilufat ideali=feerida püüab. India dramatikufed pole mitte ufklifed selle sõna kõige piinlikumas mõistes, aga nende dra=mades ettetulewad wägilafed liiguwad jumalate käful. Juba see, et näidendites brahminid argadena ja was=tikutena on kujutatud, annab nende näidendite libe=ralfufeft tunnistuft, feft teatawaste austati Indias brahminifid omal ajal peaaega nagu jumalaid.

„Näitelawa“ toimetus wõtab oma peale

suuremaid ja väiksemaid
näitemänguõhtuid, divertissementisid jne. toime panna.

Rohtem kui 100,000 inimest loevad siit! Kuld- ja
hõbenurid, seina-, lana- ja äratamiskellad, ketid, bre-
lofid j. n. e., grammofonid, kuldšõrmused 56 pr. all,
hõbeluiskad ja peekrid 84 pr. all j. n. e. on

odavad
ainult **L. Pirowits'i** juures

Wiru wärawas, torni kõrwal nr. 21.
Kõik parandamisestööd nuride, kuld- ja hõbeasjade, nii ka gram-
mofonide juures j. n. e. saawad heaste ja odawaSte tehtud.

Upakult L. Pirowits.

Birk'i auruwärwimise ja keemikalise puhastamise wabrik

Tallinnas, Maakri uul. № 23.

Esimene ja suurem Eestimaal.

7 kuldauraha ja „Grand Prix“ 1904—8.

wärwib

gas wärwis: willast ja poolwillast riidet, kodu-
koetud kangaid, meeste-, naiste- ja lasteriideid
(terwelt wõi harutatult, siidipearätikuid, shallisid,
pluusesid, paelasid j. n. e.

trükib

potisiniseid laudlinasid iga moodi: roosidega (uued
toredad proowid), nūsama aurutrükiga: laudli-
nasid, woodi-, saani-, hobuste- j. n. e. tekkisid

puhastab

Riided

keemialikult: kõiksugu siidi-,
sameti-, willaseid ja poolwil-
laseid jne. asju, kleitiseid, plu-
sesid, jakkiseid, ülikõndasid, talweasju, päewa-
warjusid (warre peal), sulgi, pitsiseid jne.

kardinate pesemine

ja üllekindlaks tegemine.

äärrib, wanutab, pressib, appreteerib,
raamib, dekateerib riidet kõige pa-
remate masi-
nate abil — täieliku wastuttamise all.

Wõimalikult odawaste.

Ainus nahkade wärwimis e koht
Eestimaal.

Kosti peale

wõetakse kooliskäijaid tütarlapsi, kodune keel
Wene ja Eesti, Wäitsel Rosenkrantsi uul.
naja № 5.

Harju wärawa mäel

igapäew

teater

ja mitmesugused wäljamaa
paremate erikunstnikkude
huwitawad etendusid.

Hakatus kell 9 õhtul.

„Näitelawa“ üksikud numbrid

peale toimetuse on weel Tallinnas järgmistest raa-
matukauplustes saada:

- Buschi raamatukauplus Harju uul.
- Ploompuu raamatukauplus Harju uul.
- Rubini raamatukauplus Harju uul.
- Pihlaka raamatukauplus Karja uul.
- Inthali raamatukauplus Kopli uul.
- Kooliõpetajate raamatuladu Nunne uul.
- Petai raamatukauplus Baltiski maanteel.
- Schneideri raamatukauplus Narwa maanteel.
- Eichna raamatukauplus Narwa maanteel.
- Waldmani raamatukauplus Wladimiri uul.
- Oiti raamatukauplus Suurel Tartu maanteel.
- Luksepa raamatukauplus Suurel Pärnu maant.
- Kuusiku raamatukauplus Harju uul.

Detsembrikuus 1908. a. peale ilmub iga kuu
kõikmisel päewadel

politikaline, majandusline, ilukirjandusline ja teadusline

„Töö“

Oma ülesandeks seab „Töö“ seltskonda, iseäranis aga töörahwast tema puuduste ja hädadega tutvustada, ta püüab nende seisukohta seletada ja näidata, kuidas nad mõtlema peak-
wad, et oma waimlist ja majanduslist elu tõsta.

Selleks otstarbeks awaldab „Töö“ kirjatöösid politika, majanduse ja ühiskelu wallast.
„Töö“ pakub ka wahetewahel kirjeldusi teaduse ja kunsti põllult, niisama ka lühemaid ilukirjanduslisti toodeid.

„Töö“ tutvustab oma lugejaid rahwaste waimlise jõu woolubega ja paneb nende elu ja edenemisekäiku tähele.

„Töö“ toob teadeid walitsuse asjadest ja üleüldse riigi- ja seltskonnaelu üle.

Sfääralist rõhku aga tahab „Töö“ tööliste ametiühijusliste liitumise ja ühistege-
wuse peale panna.

„Töö“ tahab töörahwale wabriku-, käsitöö ja põllutöö harudes võimalikult seda pakkuda, mis meie tööliste ijeteadmusest ja ijetegetumusest kõrgemale, astmele
mõib wita.

„Töös“ kirjutawad praegu kõige paremad kohalised ja wäljamaal elawad
seltskondlised ja kirjanduslised jõud, kes töölisteliikumist põhjali-
tumalt tunnewad ja tegelikult ametiühijustes ja töölisteliikumises juhtimat osa on etendanud.

Arwame, et kõigiti oma ülesande kõrgusel seisma, ja loodame seltsimeeste poolt, nagu
senini, lahkelt wastutulemist, millest ka „Töö“ edespäidne ilmumine ära oleneb.

„Töö“ ilmub üks kord kuus,

==== piltitega ====

maksab aasta peale ette tellides 1 rubl. 20 kop.

Üksiku numbril hind on: esimised 6 nr. á 20 kop., 7 nr. algades á 10 k.

Kuulutamise hind: lehekülj 16 rubla, 1/2 lehek. 8 rubl., 1/4 lehek. 4 rubl. jne.

Toimetuse ja talituse

Tallinnas, Toom-Kuninga uul. nr. 20.

Wene keeles: Ред. журн. „Тöö“, Ревель, Кенигстальск. № 20.